

क्षम्पाद्वक्तौय .....

विकासाचे मंदिर !

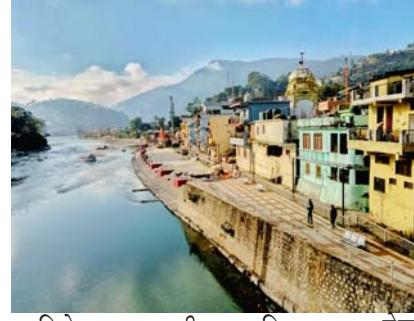
मंदिर आणि विकास परस्परूक घटक असतात. मात्र, अयोध्येतील राम मंदिराने हे दोन्ही घटक सर्वसामावेशक विकासासाठी परस्परूक असल्याचे सिद्ध केले आहे. राम मंदिर केवळ एका धर्माचे राहिलेले नाही. ते विकासाचे मंदिर झाले आहे. धार्मिक स्थळांमध्ये अर्थव्यवस्थेला गती देण्याची क्षमता असते, हे आजवर कळत असले, तरी कुणालाही ते वळत नव्हते. त्यासाठी राजकीय परिस्थिती किंवा तुषीकरणाचे राजकारण कारणीभूत होते. धर्म ही अरूपी गोळी असल्याचे काल मार्क्सने म्हटले होते. त्याच कालबाब्य झालेल्या विचारांवर काही जणांनी उड्या मारत राम मंदिराबाबत जीभ सोडिली होती. मात्र, धर्म हे चैतन्याचे बीज असल्याचे अयोध्येतील राम मंदिराने सिद्ध केले आहे. याच चैतन्याने येथील अर्थकरणाला एक नवीन वेग दिला आहे.

भारताला विकसित देश बनवण्याच्या मोहिमेला अयोध्येतून नवीन गती मिळत आहे, असे पंतप्रधान नंदेंद्र मोदी यांनी अलिकडे क्रमांक घटले होते. त्यांचे हे वाक्य शब्दशः ख्ये ठरत आहे. अयोध्येतील राम मंदिरामुळे केवळ अयोध्येतील नव्हते, तर संपूर्ण उत्तरप्रदेशाचा कायापालट होणार आहे. केवळ एका मंदिरामुळे अयोध्येतील लोकांचे जीवनमान प्रचंड उंचावाणार आहे.

जात आहे. अयोध्येत केवळ राम मंदिराचीच उभारणी केली गेली नाही. येथील पायाभूत विकासासाठी मोळ्या प्रमाणात निधी मिळाली. येथे पायाभूत प्रकल्प अत्यंत वेवा नेम उभारले जात आहेत. राम जन्मभूमीबाबत सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेला निर्णय आणि फैजाबादाचे अयोध्या हा केवळ एकच नामबदल नव्हता, तर एका भौगोलिक स्थानाच्या आणि राज्याच्या संपूर्ण कायापालटाची ती नांदी होती. पूर्वीच्या फैजाबादमध्ये फारसे कुणी फटकायचे नाही. आता अयोध्या हे एक जागतिक पातळीबीरील धार्मिक पर्यटनस्थळ म्हणून विकसित होत आहे. हे एक जागतिक दर्जाचे पर्यटन शहर झाले असून, दररोज लाखो पर्यटकांना आकर्षित करेल आणि डडऱ्यांभरपेक्षा जास्त शेजारच्या जिल्हांच्या अर्थव्यवस्थेत क्रांती घडवून आणेल. अयोध्येच्या मास्टर प्लॉन २०३१ नुसार येथील पुनर्विकास १० वर्षांत पूर्ण केला जाईल आणि या महिन्यात राम मंदिराच्या उद्घाटनानंतर सुमारे तीन लाख लोकांची रोजीची गरज भागवण्यासाठी या शहराच्या आधुनिकीकरणासाठी ८५ हजार कोटी रुपयांपेक्षा जात गुंतवून केली जाणार आहे. या विज्ञापनाचे अयोध्या विकास प्राथिकरणाच्या ८७५ चौरस किमी क्षेत्रामध्ये पायाभूत सुविधा आणि पर्यटन विकासाची ओळख पटवण्यात आली. यामध्ये १३३ चौरस किमीचे मुख्य नियोजित शहर क्षेत्र आणि ३१.५ चौरस किमी मुख्य शहराच्या समावेश आहे. अयोध्येला नवे रूप देण्यासाठी राज्य आणि केंद्राच्या ३७ यंत्रणा काम करीत आहेत. केवळ शहराच्या कायापालट करण्यासाठी ३१,६६२ कोटी रुपयांचा खर्च केला जाईल.

शस्यूची आत्मकथा

२२ जानेवारीला श्रीरामललाची पुनरप्रतिष्ठापना होणार. देश अतीव आनंदात आहे. रामललाच्या स्वागताची जोदार त्यारी सुरु आहे. अयोध्येतून सतत वाहणाऱ्या शरयुने श्रीराम जेव्हा चौदा वर्षांचा बनवास संपूर्ण आणि रावणावर विजय मिळवून अयोध्येला परत आले तो क्षण हजारो वर्षांपूर्वी अनुभवला होता. आजही शरयुला तो आनंदेत्सव स्मरत असेल. नंतर तिने काळाच्या ओघात बरेच चढउतार पाहिले. दीर्घ काळाचा अपमान सहन केला. शेकडो वर्षांचा दुस्वास सहन केला. केवळ आणि केवळ एकच नामबदल नव्हता, तर एका भौगोलिक स्थानाच्या आणि राज्याच्या संपूर्ण कायापालटाची ती नांदी होती. पूर्वीच्या फैजाबादमध्ये फारसे कुणी फटकायचे नाही. आता अयोध्या हे एक जागतिक पातळीबीरील धार्मिक पर्यटनस्थळ म्हणून विकसित होत आहे. हे एक जागतिक दर्जाचे पर्यटन शहर झाले असून, दररोज लाखो पर्यटकांना आकर्षित करेल आणि डडऱ्यांभरपेक्षा जास्त शेजारच्या जिल्हांच्या अर्थव्यवस्थेत क्रांती घडवून आणेल. अयोध्येच्या मास्टर प्लॉन २०३१ नुसार येथील पुनर्विकास १० वर्षांत पूर्ण केला जाईल आणि या महिन्यात राम मंदिराच्या उद्घाटनानंतर सुमारे तीन लाख लोकांची रोजीची गरज भागवण्यासाठी या शहराच्या आधुनिकीकरणासाठी ८५ हजार कोटी रुपयांपेक्षा जात गुंतवून केली जाणार आहे. या विज्ञापनाचे अयोध्या विकास प्राथिकरणाच्या ८७५ चौरस किमी क्षेत्रामध्ये पायाभूत सुविधा आणि पर्यटन विकासाची ओळख पटवण्यात आली. यामध्ये १३३ चौरस किमीचे मुख्य नियोजित शहर क्षेत्र आणि ३१.५ चौरस किमी मुख्य शहराच्या समावेश आहे. अयोध्येला नवे रूप देण्यासाठी राज्य आणि केंद्राच्या ३७ यंत्रणा काम करीत आहेत. केवळ शहराच्या कायापालट करण्यासाठी ३१,६६२ कोटी रुपयांचा खर्च केला जाईल.

प्रतिक्षेत्रच असायची. एक दिवस राम येतील हा तिचा विश्वास कधीच ढळला नाही. एक दिवस तिचा विश्वास सार्थ रला. श्रीराम शबरीच्या कुटीत आले. शबरी धन्य झाली. तिची नवविधा भक्ती सार्थ रली होती. शबरीच्या विश्वासाची मिळाला की आता अपमानांचा बदला चुकता होणार म्हणून ती उल्हसित व्यायची ! एकदा तिने रामाचा चौदा वर्षांचा बनवास नव्हता. शबरीची भक्ती तिने पाहिली होती. शबरीच्या विश्वासाची साक्षीदार शरयु होती. म्हणूनच शरयुचा विश्वास पण कधीच ढळला नाही. असंख्य संकटांना झेलत तिच्या आराध्य रामाची होत असलेली हेल्सांड ती याच विश्वासावर सहन करत होती. शरयुने आपल्या चार लक्ष सुप्राणींती तिच्या लाडव्या रामायासाठी दिलेले बलिदान पाहिले. जेवढे रक्त सांडत होते, तेवढेच तिचे अशू वाहत होते. तिने बाबाचे आक्रमण पाहिले. मीर बांकीचा सैतानी उच्छात पाहिला. विक्रमादित्याने करोटीच्या खांबांवर बांधलेले रामरायाच्या जन्मभूमीवरचे दौलदार, सुंदर व भव्य मंदिर ध्वस्त करतानाचा प्रसंग शरयु आजही विसरलेली नाही. पापी औरंगाचा बांधलेले रामरायाच्या जन्मभूमीवरचे कडाकाची आश्रमात आश्रयाला आली. तिथे तिचे खूप सेवा केली. तपश्यर्या केली. शबरीने आयुष्याचा प्रत्येक क्षण श्रीरामांची प्रतीक्षा करण्यात घालवला. ती रेज श्रीरामांच्या स्वागताची तयारी करायची. दिवस उगवायचा तसा मावळायचा. ती दरोजे त्याच जिज्ञासे, निराश न होता पुन्हा श्रीरामाच्या

दाचा राखण्यासाठी सपासप मुंडके छाताना तिने पाहिला होता. या नरसंहाराने ती दीर्घकाळ विव्हळली असेल ! पण या वेदाना कोणाला संगांगाच्या ? शेवटी श्रीरामावरच विश्वास ठेवायचा आणि काळ बदलण्याची प्रतीक्षा करायची ! त्याच काळात दक्षिणेत एका हिंदू नृसिंहाने याच औरंगाचा सळो की पाळो करून सोडले असल्याच्या सुरस, रोमांचक आणि आशादायी कथा तिला एकू येत होत्या. छत्रपतीच्या सिंहासनाधिश्वर होण्याने देखील ती सुखावली होती. चारशे वर्षांच्या काळारातीत तिला असा अशेचा किरण मिळाला की आता अपमानांचा बदला चुकता होणार म्हणून ती उल्हसित व्यायची ! एकदा तिने रामाचा चौदा वर्षांचा बनवास नव्हता. शबरीची भक्ती तिने पाहिली होती. शबरीच्या विश्वासाची साक्षीदार शरयु होती. म्हणूनच शरयुचा विश्वास पण कधीच ढळला नाही. असंख्य संकटांना झेलत तिच्या आराध्य रामाची होत असलेली हेल्सांड ती याच देशाचा विश्वास अनुभवला परत आहे. या शरयूचा संताप अनावर होणे स्वाभाविक आहे. पण शरयू ने आपला विश्वास ढूळ दिला नाही. रामकाजासाठी श्रीरामभक्त बजरग हिंदू शत्तलिच्या सुपात अवतरला. बाबाचा कलंकुल पुसला गेला. आता शरयूवर झालेल्या झालेल्या गेला. शरयूचा संताप अनावर होणे स्वाभाविक आहे. पण शरयू ने आपला विश्वास अनुभवला असलेला गेला. आता शरयूवर झालेल्या जाखमा भरून निघाल्या आहेत. ज्या भरतभूमीत पहिल्या पंतप्रधानाने रामललाचा बाहेर काढा म्हटले होते त्याच देशाचा पंतप्रधान अनंदली आहे. तिचा उत्साह ओसंडून वाहतो आहे.

शिवराय कुळकर्णी

देखील अनुभवला प्रवक्ता, भाजपा, महाराष्ट्र भारतम १८ एप्रिल २०२४

सुपुत्राने

सोरटी

सोमार्थ

आ

आ

आ

आ

आ

आ

आ

आ

आ

आ

आ

आ

आ

आ

आ

आ

आ

आ

आ

आ

आ

आ

आ

आ

आ

आ

आ

